

Ram Parkash Manchanda v. Amin Chand and others
(R. N. Mittal, J.)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦੇ ਤੰਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

23. ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਨੌਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਐਸ ਪੀ ਗੋਇਲ, - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਆਰ ਐਨ ਸਿੱਤਲ ਜੇ.

ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਨਚੰਦਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਅਮੀਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, -----ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਐਨ ਓ. 1975 ਦਾ 245

13 ਮਈ 1983 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III) -ਸੈਕਸ਼ਨ 3(13) (ਬੀ) -ਜਾਬਤਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ V) -

ਸੈਕਸ਼ਨ 91 - ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਟ੍ਰਾਂਟ ਵੈਸਟਿੰਗ / ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ-ਜਨਤਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ। ਅਜਿਹੀ ਗਲੀ - ਕੀ ' ਮੈਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ i ਮੈਂਬਰ-ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (13) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਪਬਲਿਕ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

Ram Parkash Manchanda v. Amin Chand and others
(R. N. Mittal, J.)

1911 ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਗਲੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੫)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਉਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਗਲੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(ਪਰਾ ੬)।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। 3 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੀ ਮਿਤੀ 3 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵਧੀਆਂ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਬ ਜੱਜ 1st ਕਲਾਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਆਰ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ।

ਬਲਦੇਵ ਕਪੂਰ ਲਈ ਆਰਸੀ ਪੁਰੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਰਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) 3 ਦਸੰਬਰ 1974 ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਲੈਨ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ PW 11/1 ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ABCD ਮਾਰਕ ਵਾਲੀ ਸਾਈਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ। ਇਹ

ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

(3) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿੰਨਤਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਬਚੀਆਂ। ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ।

(4) ਮਿਸਟਰ ਐਚ ਐਸ ਖੁਸ਼ਦਿਲ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਮੀਨ ਚੰਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ * ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ ਪਰ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫਾਲਤੂ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਜੇਕਰ ਸੜਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਲੱਭਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮੀਨ ਚੰਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(5) ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (13) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਪਬਲਿਕ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਪਬਲਿਕ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲੀ ਹੋਵੇਗਾ—(i) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਲੈਵਲ ਐਡ, ਪੱਕੇ, ਧਾਤੂ, ਚੈਨਲ, ਜਵਾਬੀ, ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ

ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਨਤਕ ਗਲੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਾਂ

- (ii) ਜਿਸ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 171 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਗਲੀਆਂ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਮਿਉਂਸਪਲ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਹੁਣ ਹੁਣ, ਇਹ) ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 91 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"91. ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ।

- (1) ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, -

- (a) ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ
(b) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

- (2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ।"

ਆਮ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (ਆਰ. ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)

ਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ. ਸੈਕਸ਼ਨ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ - ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, 1 ਚੰਦੂ ਸਾਜਨ ਪੱਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਨਿਆਬਲਚੰਦ ਪਨਮਚੰਦ ਅਤੇ

ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, (1) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਚਾਗਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ - ਜਨਤਕ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੰਘਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(7) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, I3 ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਐਚ.ਐਸ.ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਆਰ ਐਨ ਸਿੱਤਲ ਜੇ.

ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1979 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 2030।

13 ਮਈ 1983 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ XVIII) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1950 ਬੰਬਈ 192.